

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

א-י - איפה

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

איפה

איפה, איפה בלשון הקודש משמש בכמה פנים, בפשוטו, כדוגמת לשון הקרא "מי **איפוא** הוא הצד ציד" - "**איפה** אתם רועים", מלשון של איה, והוא משמש, בלשון הקודש גם בלשון של מידה, "שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני" כמו שמבו' בגמ', ואחד מהשיעורים הוא שיעור של **איפה**, שאיפה היא שיעור של שלושה סאים.

מהות מידת האיפה

בתורה הוזכר כמה וכמה פעמים המידה של **איפה**, זה נאמר ביחס למן שהיה עומר לגולגולת שהוא **עשירית האיפה**, וזה נאמר ביחס למנחות ששיעורם הוא **עשירית האיפה** סולת. כלומר, שכאשר הוזכר בגדרי דיני תורה 'איפה', לא מוזכר דין של שיעור של איפה, אלא מוזכר דין של 'עשירית האיפה' במן זה לא שיעור לדינא, אבל הוא היה בפועל, שהמציאות היתה שירד עומר לגולגולת, עשירית האיפה לכל אחד ואחד, אבל בדיני מנחות, במנחת סוטה ובמנחת כהן גדול, ועוד, נאמר דין של מנחה של עשירית האיפה, אבל אין דין בתורה שיסודו הוא 'איפה', ויסוד הדין איפה שנאמר, זה ביחס לעשירית האיפה, זה גדר מידת האיפה. ובלשון פשוטה, המידה שנקראת **איפה**, יש בתיבת **איפה** את האותיות **א' וי'**, כלומר, זה ה'עשירית' שבדבר, עשירית מהי' הוא הא'. **אי-פה**, כלומר, אחד חלקי עשרה של ה-פה דהיינו של **הפה**, זה המידה הנקרא **איפה**. והיינו, שכל ההגדרה של מידת **איפה**, היא לא מידה גמורה לעצמה, אלא הגדרת הדבר הוא, שאיפה זהו כח שמגלה את ה-אחד חלקי עשרה, הוא גופא העומק של הגילוי שנקרא איפה. זה לא כמו כל מידה ומידה שאפשר לחלק אותה לעשרה, שאז יש בדינו עשירית ממנה, אלא שכמו שחודד כל מה שמוזכר המידה של איפה בתורה, זה רק ביחס לדין 'עשירית האיפה', כלומר, שבמידה עצמה שנקרא איפה, מונח ה'עשירית' שבה' זוהי ההגדרה.

'עשירית האיפה' מקביל ל'עישור נכסים' דבת

והדוגמא הבהירה לכך, זה מה שמבואר בפסוק ביחזקאל (פמ"ה פסוק יא) "האיפה והבת תוכן אחד יהיה", והגמ' במנחות דף ע"ז דורשת מהפסוק הזה, שהמידה של 'בת' ומידה של 'איפה', מידה אחת הן' אם זה מידה אחת, א"כ מדוע הם נקראים שתי מידות, 'בת' ו'איפה', גדר בת כמו שמבואר בסוגיא בבבא בתרא, מדאורייתא בן יורש ובת אינה יורשת, ומדרבנן תיקנו רבנן **עישור נכסים** לבת, כלומר שההגדרה של בת שהיא אחד חלקי עשר, זה מה שמבואר לדינא' וכמו שהרחיבו רבותינו מאד, זהו גדר של מציאות של בת' מה שנאמר שהיא נוטלת אחד חלקי עשר בנכסים - עישור נכסים, זה לא רק תקנה לצורך - 'כי היכי דליקפצו עליה' כפשוטו, אלא עומק

דברי הגמרא הוא, שזה מידתה, זה מהותה, זה חלקה, זה הוייתה, ולכן היא נוטל אחד מעשר מן הנכסים.

וא"כ, מה שה'בת' וה'איפה' מידה אחת להם, מה עומק ההגדרה - מה שהאיפה נאמרה ביחס למידה של 'עשירית האיפה', באותו יחס נאמר שהבת נוטלת אחד חלקי עשרה, 'עישור נכסים' זה גופא מונח במה שה'בת' וה'איפה', מידה אחת להן, זה האיחוד שמתגלה בבריאה.

שיעור העשרה שבבריאה, וה'עשירית שבבריאה

אבל להבין יתר על כן, הכח שמתגלה במציאות של ה-פה' יש את המציאות של העשרה, ויש את המציאות של ה-אחד חלקי עשרה.

בכללות ממש, "שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני", והרי בדיני שיעורים נאמרו הרבה דינים בשיעורים' אם זה יהיה כזית' אם זה יהיה כביצה' אם זה יהיה רביעית' זרת' אצבע, וכן ע"ז הדרך, כל גדרי מידותיה של תורה, אבל מה ששיעורים נקראים **שיעורים**, זהו **שיעור** מלשון של **עשר**, **העשר** זה **השיעור** הכללי של הבריאה.

וכידוע עד מאד בקומת הבריאה' בשורש זה ב'איסתכל באורייתא' עשרה דיברות, וב'ברא עלמא' זה עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, כלומר **השיעור** של הבריאה הוא **שיעור של עשר**, זה קומת הבריאה, קומתה היא שיעור של עשרה, זהו תיבת **שיעור** - **עשר**, שמתגלה במציאות הבריאה.

והבריאה נבראה בעשרה מאמרות, ושורשה בעשרה **דיברות**, כלומר "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם", זה כח ה**פה**, כח הדיבור שנמצא ב**פה**, כח האמירה שנמצא ב**פה** מכחו נברא העולם.

וא"כ, המידה שנקראת **איפה**, גדרו הוא א'-י', **פה**, כמו שנתבאר, זהו **אחד חלקי עשרה** של מציאות ה**פה**, זה שורש המציאות שממנו הושתת, ממנו נברא מציאות העולם, מכח מאמר פיו של הקדוש ברוך הוא, כביכול כאשר הקב"ה ברא את עולמו בעשרה מאמרות, "בעשרה מאמרות נברא העולם", המאמר העשירי הוא 'עשירית האיפה', ממנו נברא אדם הראשון' הוא שורש המציאות של פנימיות הבריאה' תכלית הבריאה' שלימות הבריאה, זוהי קומת האדם, והוא נברא מ'עשירית האיפה', זה שורש מציאות יציאת האדם' שהוא נברא מ'עשירית האיפה'.

מדגת האיפה אצל אברהם אבינו

ולפי"ז, כאשר נעשה מציאות של סדר הבריאה' "עשרה דורות מאדם ועד נח", "עשרה דורות מנח ועד אברהם", ובדורות אלו קלקלו והרשיעו' ובאברהם מתחיל עולם התיקון.

ושורש התיקון שנאמר באברהם זהו בפרשת "וירא אל אברהם" בסדר של ההכנסת אורחים, מה שאומר אברהם לשרה "מהרי **שלוש סאים** קמח סלת לושי ועשי עוגות", מה שהשיעור הוא **שלוש סאים**, כלומר זהו בשיעור של ה'איפה'. והיינו שע"י אברהם, בבחינת "בהבראם" - **באברהם** נברא העולם' כדרשת חז"ל כידוע עד מאד, מכחו של אברהם מתגלה הכח של

ה'עשירית האיפה', מתגלה ה'איפה' של ה'שלוש סאים' שהוא בא לתת להם למלאכים' זה שורש התיקון אברהם אבינו מגלה.

אבל בעומק, ה'שלוש סאים' הללו הרי לא ניתנו כמו שמפורש בקרא, וכמו שרש"י מביא מיסוד דברי חז"ל כידוע, ששרה פירסה נדה, ומכח כך שפירסה נדה נטמאה העיסה, ואברהם היה אוכל חולין בטרה, ולכן הוא לא נתן להם את אותה עיסה.

כלומר השורש של מציאות ה"מהרי שלוש סאים וגו' לוי ועשי עוגות" שזהו שורש האכילה של מדרגת ה'איפה', הוא לא ניתקן בשלימותו אלא נפל בו מציאות של דם נידה.

השייכות בין טומאת האיפה דאברהם לבשורת לידת יצחק

וגדר הדבר, במילה איפה עצמה יש כמה וכמה צירופים, וכידוע מחז"ל "ארבעה אותיות בונות כ"ד צירופים" אבל יש את הצירופים החלקיים שנמצאים בתוך התיבה, ומצד כך, איפה עולה אף-יה, כלומר שנעשה מציאות של חרון אף, ולעניינא דידן כאן השתא' 'אברם אינו מוליד, אברהם מוליד, שרי אינה מולידה, שרה מולידה', שכידוע עד מאד נעשה העתקה מהי' של שרי, ע"י שנחלקה הי' - עשרה, לשניים, ונעשה הי' לאברהם והי' לשרה, ומכח כך היה מציאות של לידה.

כאשר המלאכים באים לבשר על לידתו של יצחק' כפי שהוזכר פעמים רבות מאד, יצחק נקרא יצחק מלשון י' - צחק, כלומר מתגלה הצחוק' השחוק שבי', מתגלה הכח הפנימי של ה'במאמר אחד יכול להיבראות', ומה שהעולם בפועל נברא בעשרה' זה מציאות של שחוק. וא"כ כאשר המלאכים באים לבשר על לידתו של יצחק, לכן אברהם נותן שלוש סאים שהם במדרגה של ה'איפה' א'-י' פה, כח העשרה, וכח ה'עשירית האיפה' שמתגלה, ואברהם אבינו רוצה לתת להם שלוש סאין, כלומר, הוא רוצה לתת להם מציאות של איפה' על זה גופא חל הצחוק - שהוא על העשרה, שזה האיפה השלימה, וכל מה שיש לנו מהאיפה, זה לא האיפה השלימה' יש לנו רק את ה'עשירית האיפה', אין לנו את האיפה השלימה של כל כח הי'.

מהצד התחתון מתגלה שזה עשירית האיפה, ומהצד העליון מתגלה שזה ה'אחד' שכולל בתוכו את כל העשרה, אלו הם שני הצדדים של הדבר, מה עומק נקודת הגילוי שבו.

אבל מ"מ א"כ כאשר אברהם אבינו בא לתת למלאכים את האיפה, לא היתה האפשרות לתת את אותה איפה, וחל על האיפה הזו אף - י-ה.

וברור הדבר' הרי אברהם רצה לתת להם את זה בשעה שהם באו לבשר על לידתו של יצחק' מה שנטמאה העיסה ומה שהם באים לבשר על לידתו של יצחק, זה לא שני דברים, אלא היא גופא, הוא רצה לתת את מדרגת האיפה השלימה, וכשנטמאה אותה איפה' זה השורש של הצחוק - י' שמתגלה ביצחק, שאין לנו גילוי של עשרה, אלא מהצד התחתון יש לנו גילוי של 'עשירית האיפה' אחד חלקי עשר, ומהצד העליון יש לנו את הכח של ה'אחד' שכולל בתוכו את כל העשרה, זה גופא עומק נקודת הדבר, מה שנטמאה העיסה שרצה אברהם אבינו לתת למלאכים שבאו לבשר על לידתו של יצחק.

תיקון ה'עוגות מצות' ביציאת מצרים ל'לושי ועשי עוגות'

ואמנם בעיסה הזו חל מציאות של טומאה, אבל מכנגד יש את העיסה דתיקון' שזה מדרגת ה'מן' כנגד ה"שלוש סאים קמח סולת לושי ועשי עוגות" שאברהם רצה לתת להם לחם לאכול, היה במדבר את המן, וכנגד ה"ואל הבקר רץ אברהם" שזה הבשר שהוא נתן להם, היה במדבר את השלו.

אבל לעיקרא דידן כאן השתא, מה שכנגד ה'לושי ועשי עוגות', חל מציאות של אכילת המן' ב'לושי ועשי עוגות' יש חסרון, ומצד כך ביציאת מצרים כאשר בני ישראל יוצאים ממצרים בליל התקדש החג, הם יוצאים עם מצה בידיהם, בבחינת "עוגות מצות כי לא חמץ", וא"כ כאשר נעשה הגילוי של אותם "עוגות מצות" הם צריכים לתקן את ה'דם נדה' שמכחו לא ניתנו ה'עוגות' של 'לושי ועשי עוגות' למלאכים' זה מה שמתגלה במכת בכורות, שכשהקדוש ברוך הוא נוגף את בכורי מצרים, בני ישראל נצטוו לתת את ה'דם פסח' על המשקוף ועל שתי המזוזות, על מנת להציל את בני ישראל, ומכח כך הם יוצאים ממצרים עם ה'עוגות מצות כי לא חמץ', שכנגד ה'לושי ועשי עוגות' הדם שנבלע באותם 'עוגות' שעשתה שרה, שלא ניתנו לשלושת המלאכים, תיקון הדבר היה ביציאת מצרים, שכאשר הם יוצאים ממצרים, מכח ההארה של 'ליל התקדש החג', נתקן אותו הדם ע"י הדם שניתן על המשקוף ועל שתי מזוזות' כאן יש את שורש הדבר שיציאתם ממצרים היא כשבידיהם ה'עוגות מצות כי לא חמץ'.

אבל יתר על כן, כמו שאומרים חז"ל כידוע' וגם זה מובא ברש"י על התורה - שב'עוגות מצות' שהוציאו בני ישראל ממצרים, טעמו בהם טעם מן, כלומר' השורש של ה'עוגות מצות', שאתם יצאו ממצרים, היה בהם כבר את ההארה של מציאות המן' הרי התכלית של יציאת מצרים היא "תעבדון את האלקים על ההר הזה", וכדברי חז"ל הידועים' "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן" מכח כך ההארה של המן מאירה כבר ביציאת מצרים, ונמצא ששורש תחילת התיקון, היה כבר ב'עוגות מצות' כמו שנתבאר, שזה תיקון את ה'לושי ועשי עוגות', שנטמאו בדם נדה. אבל יתר על כן, כאשר יורד המן בפועל, שמה השיעור של המן הוא עומר לגולגולת - "עשירית האיפה", כאן מתגלה להדיא עומק נקודת התיקון של האיפה ב'עשירית האיפה' דמן.

ביאור השייכות בין נתינת התורה לירידת המן

ירידת המן שהיתה לצורך התורה' "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן" ביאור הדבר - שהרי תמיד יש בפה שתי כוחות, יש כח של דיבור, ויש כח של אכילה, הדיבור זהו מה שהאדם מוציא מתוכו לחוץ, והאכילה זה מה שהאדם מכניס מחוץ לפנים, אלו הם שתי כוחות שהם הפוכים זה מזה' זה לא רק שתי כוחות, אלא הם 'דבר והיפוכו'.

ובלשון אחרת והיינו הך - הדיבור שיוצא הוא הרי עולה מכח כנפי הריאה שמוציאים את הרוח, והוא עובר את ה' מוצאות הפה, ויוצא לחוץ באופן של כ"ב אותיות. וא"כ הוא עולה מהגוף לראש, לעומת כך במציאות האכילה האוכל יורד מהראש לגוף, אל הלב שמחלק לכל שאר האיברים את כל חלקיו של האוכל.

"לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן", עומק ההגדרה של הדבר הוא, שהכח של האכילה והכח של הדיבור, הם לא שני דברים נבדלים זה מזה, אלא מאותו מקום של דיבור - 'ודברת תם' שניתנה תורה, דהיינו במדרגת עשרת הדיברות שמכחם נצטוונו ב'ודברת בם', מאותו מקום יש את כח האכילה של המן, כיון שהם לא נבדלים זה מזה, זה עומק ההגדרה של "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן".

במתן תורה היה עשרת הדברות, שהצד העליון שבהם זהו ה"אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי", והצד התחתון שבדבר, זה מה שמתגלה באכילה, שזהו כח העשרה שמתגלה באיפה, ואוכלים ממנו 'עשירית האיפה', שזהו שיעור המן שניתן לכל יחיד ויחיד' זה מה שכל יחיד אוכל. ובלשון דקה יותר, יש את כח הכלל ומצד כך זה 'אחת דיבר אלקים', ויש את כח הפרט - ומדין הפרט כמה כל אחד קיבל בפרטות מהמן זהו ה'עומר לגולגולת' - 'והעומר עשירית האיפה הוא', זהו השיעור כמה המנה הפרטית שהיתה לכל אחד' המנה הפרטית זה גופא גדר השיעור של 'עשירית האיפה' מהצד התחתון של הדבר.

תיקון טומאת העיסה דאברהם ע"י המן

אבל מ"מ א"כ, האכילה שהיתה במן ששיעורה 'עשירית האיפה', הגדרת 'עשירית האיפה' היא, מציאות של תיקון האכילה הראשונה שהיתה צריכה להיות נתקנת אצל אברהם אבינו כמו שהוזכר, ב'שלוש סאים קמח סולת לושי ועשי עוגות', שע"י ששרה פירסה נדה, לא יכלו לאכול את אותם שלוש סאים' אכילת המן שכל יסודו הוא מן מן השמים' הוא מופקע מתפיסת הטומאה של 'פירסה נדה' בדקות כמובן, יש מקום לדון האם המן היה יכול לקבל טומאה או לא, שהרי כל דבר שיש עליו שבעה משקין, הוא נהיה מוכשר לקבל טומאה, והרי במן נגע בו שבעה משקים' שהרי היה בו שכבת טל מלעילא ושכבת טל מלתתא, וא"כ יש לדון האם הוא הוכשר ע"כ לקבל טומאה או לא, ואף ש"אין דבר טמא יורד מן השמים" אבל המקום לדון הוא, שבשעה שהוא ירד למטה הוא כן נטמא.

ולכאוי' כמו שדברי תורה אינם מקבלים טומאה כמו כן המן, מכח 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן', שהאכילה שלהם היתה בטהרה, שהם אכלו מן השמים, מסתברא מילתא שהמן לא היה בו אופן של טומאה כלל, כלומר שהמן יש בו הפקעה מוחלטת של מציאות ה'פירסה נדה', שע"כ חל באותה איפה מציאות של טומאה' כאשר יש את אכילת המן, שם נתקן הדבר בשלימותו, שאין מציאות של ירידת הדבר לתתא באופן שהוא מקבל את תפיסת ה'לתתא' שיהא שייך בו מציאות של טומאה, אלא נשאר בו האור הזיו העליון, וא"כ הוא תמיד נשאר במדרגה של "אין דבר טמא יורד מן השמים", כלומר שהוא מופקע מן הטומאה מצד עצם הווייתו, כי הוא נשאר באותה מדרגה של "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים", ולא במדרגה של "המוציא לחם מן הארץ", ולפיכך הוא אינו מקבל טומאה' כאן מונח עומק נקודת הטהרה.

צד הקלקול שחל במן

ומצד ההבחנה הזו, נתקן האף - ה'חרון אף' שמתגלה מצד הקלקול באיפה כמו שהוזכר, שמכח כך מתגלה הטומאה של הדם, וכאשר נתקן הדבר במדרגת מתן תורה, אז יורד להם מציאות המן, שהמן הוא עשירית האיפה.

אבל אילו היה למן ירידה בשלימות, אז באמת לא היה מציאות של איפה שמתגלה בה צד דקלקול, אלא דייקא זה היה עומק נקודת התיקון, אבל במעשה של דתן ואבירם שהיה במן, שהותירו מן המן שאז - "וירום תולעים" מחד נאמר "וילקטו אותו בבוקר בוקר וגו' וחם השמש ונמס", שמה שלא היו לוקטים היה נמס, וכמו שאומרים חז"ל כידוע, שהיו שותים ממנו החיות וכו', אבל כאשר ההשאה היתה מצד נקודת הקלקול כמו שהיה אצל דתן ואבירם' נעשה מהמן מציאות של תולעים.

וברור לכל בר דעת, מה העומק של הדבר שיש במן מציאות של תולעים' כמו שכאשר האדם נקבר מצד הקלקול של 'מות תמות' הוא הופך להיות על דרך כלל "רימה ותולעה", וכמו כן המן כאשר הוא יורד לארץ' בתפיסה העליונה שלו כמו שנתחדד הוא אינו מקבל טומאה, אבל אם הוא מתגלה מהצד התחתון שבדבר, שמשאירים אותו למחרת באופן דקלקול, נעשה אופן שהוא יורד לארץ, והוא מקבל את תפיסת הארץ, ואם הוא מקבל את תפיסת הארץ, הוא נעשה "רמה ותולעה", זה עומק נקודת הדבר שחל במן נקודת קלקול.

עומק השיעור 'עשירית האיפה' שהיה במן

והעומק הדק יותר - הרי כל הגדרת המן כמו שנתבאר, זה הגדרה של שיעור 'עשירית האיפה' אם משאירים ממנו למחרת, כלומר זה התנגדות ל'שיעור' של המן! - כל ההווה של המן שהיא יורדת מדין 'שיעורין ניתנו למשה מסיני' איפה השורש של 'שיעורין ניתנו למשה מסיני?' - הרי "כל מה שעתידי תלמיד ותיק לחדש נאמר למשה בסיני", שזה עד הפרטות הגמורה [או כמעט הפרטות הגמורה], וכ"ש שיעורין שהם בשורש הדבר, ודאי ש'שיעורין ניתנו למשה מסיני', אבל בעומק הדק, איפה מתגלה שיעורים שניתנו למשה מסיני? - המן שירד לפי שיעור זה השורש של כל שיעורין שניתנו למשה מסיני' השיעורין לא ניתנו לו רק באופן של לימוד של דברי תורה - שזה השורש הפנימי -, אלא היה הוצאה מהכח לפועל של מציאות השיעור, עיקר השיעור התגלה מכח ה"לא ניתנה אלא לאוכלי המן", שהמן הרי ירד במציאות של שיעור, עומר לגולגולת עשירית האיפה, וא"כ נמצא בעומק, שכל ההגדרה של 'שיעורין ניתנו למשה מסיני', הגילוי של השיעור שניתן למשה מסיני הוא ניתן במן.

ולכן מצד כך' הגדרה חדה מאד - הרבה שיעורים יש מסיני, כמו שהזכרנו מעט בראשית הדברים, אבל השיעור ב-ה' הידיעה שנתקבל מסיני שהוא השורש לכל השיעורים' על אף שיש במידות היבש - חומר, כור, לתך - שהם יתר על איפה, אבל השיעור הגמור שמתגלה בהר סיני, הוא השיעור של איפה, זה השיעור שירד במן, 'עשירית האיפה', אמנם הוא היה 'עשירית' אבל 'עשירית האיפה', וא"כ השיעור שמתגלה הוא שיעור מידה של איפה, כלומר - זה השורש לכל

השיעורים כולם שמתגלה במדרגת מציאות המן' יש את הכללות של 'שיעורים ניתנו למשה מסיני' ושורש כל השיעורים הוא במדרגת איפה כפי שחודד השתא.

ולפיכך, אילו המן היה נשאר בשלימותו' כל שיעוריה של תורה היו צריכים להיות מצד מהלכי התיקון שבדבר, אבל כאשר נעשה הקלקול במן שחל ה"יורם תולעים" מכח דתן ואבירם כמו שהוזכר, מתגלה כח נקודת הקלקול, ואז לא מתקלקל רק המן שירד בפועל שכשהותירו אותו למחרת חל בו מציאות של קלקול, [-ובעומק מה שהשאירו אותו למחר זה השורש של החמר שהיא המידה הגדולה של היבש - אותם אותיות].

התנגדות דתן ואבירם למשה רבינו שהיה במן

וביתר חידוד השתא, הגדרת הדבר הוא כך, כאשר משאירים את הדבר והוא הופך לתולעים, א"כ מתקלקל השורש של כל השיעורים שניתנו למשה מסיני' ובלשון בהירה ופשוטה, הרי דתן ואבירם התנגדו למציאותו של משה, שזהו סדר הדבר כמו שדורשים חז"ל, כל מקום שנאמר 'ניצים' ו'נצבים' אינם אלא דתן ואבירם, ולפי"ז בעומק, מה שהם מתנגדים למשה' אחד מהפנים של ההתנגדות שהם מתנגדים אליו זהו ל'שיעורים שניתנו למשה מסיני', לזה גופא חל עומק נקודת ההתנגדות שדתן ואבירם מתנגדים' מה שהם משאירים את המן ונעשה ממנו מציאות של תולעים, זה לא רק התנגדות, למן שירד בזכותו של משה, [- שגם זו הגדרה בהירה - מה שהם פחות התנגדו לבאר ופחות התנגדו לעננים, זהו בגלל שהם היו בזכות אהרן ובזכות מרים, הם מתנגדים למן מכח שירידתו היתה מכחו של משה רבינו], אלא בעומק הדק יותר לפי מה שמתחדד השתא - עומק ההתנגדות של דתן ואבירם, הוא לא רק למן בפועל שירד אלא הם התנגדו לשיעור, ולכן הם השאירו [-מעין אותו לשון] אותו למחרת, מה שהם משאירים למחרת היינו שהם מתנגדים לשיעור שבמן, וכשהם מתנגדים לשיעור שבמן הם מתנגדים לשורש כל השיעורים של התורה' כאן חל מציאות האיפה שהופך להיות מלשון 'חרון אף' נקודת הקלקול שבדבר' זה שורש נקודת הנפילה של כל שיעוריה של תורה שלא מתגלים מצד ההארה השלימה כפי שהיה צריך להיות אילו המן היה מתגלה בשלימותו.

ומיניה וביה, מוכח בתוך הדברים עצמם - המן נקרא מן כידוע, מלשון מנין, שמונים וסופרים את הדבר' כל שיעור זה הגבלה במידת מה למציאות שנקרא מנין, שמונים את הדברים כפי גדרו, כפי שיעורו' זה גדר מציאות של מנין, וגדר של שיעור. וא"כ ההתנגדות למן הוא למנין שבמן, למציאות של כח השיעור, שהוא שורש האיפה שבמן, שמכחה מתגלים כל שיעוריה של תורה כפי שחודד.

כח הדיבור וכח האכילה שבפה אצל יעקב ועשיו, ואופני צירופם

ולפי זה השורש של הדבר' מה שמצאנו שנאמר בתורה לשון של איפה כמו שהוזכר, שזה נאמר אצל יצחק "מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל", שחז"ל אומרים על זה, שכיון שנעשה הקלקול במאמר של יצחק מכח יעקב אבינו במה שאמר 'מי אפוא הוא הצד ציד' וגו' זה

התקלקל לאחר מכן בזרעו אצל יעקב, שהוא שולח את יוסף לאחים שנאמר שם "הגידה נא לי איפה הם רועים", אבל השורש הוא ב'איפה' שאמר יצחק ביחס למטעמים.

ובהקבלה למה שהוזכר השתא כפי שחודד - יש בפה את הכח של האכילה, ואת הכח של הדיבור ופשוט וברור' אם מחלקים את זה בזרעו של יצחק, יעקב ועשיו - יעקב "הקול קול יעקב" עשיו אמנם מצד הדיבור דקלקול כמובן כחו בפיו, כדרשת חז"ל על 'איש ציד איש שדה' שמרמה את אביו באמרי פיו' צד את אביו באמרי פיו, אבל בפשטות מהו "איש ציד" מה שהוא צד זהו על מנת לאכול' ולכן הרי אומר לו יצחק - "וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים וגו' בעבור תברכך נפשי בטרם אמות", וא"כ הוא מבקש ממנו להביא לו אוכל.

וא"כ - הגדרה בהירה - כח החילוק בין הדיבור שבפה לאכילה שבפה, הוא נחלק בין יעקב לעשיו' יעקב מקבל לחלקו את "הקול קול יעקב" את כח הדיבור, ועשיו מקבל לחלקו את מציאות האכילה, ולכן דייקא יצחק מבקש מעשיו "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי וגו' בעבור תברכך נפשי בטרם אמות".

אבל כאשר רבקה שומעת מה שאומר יצחק לעשיו, ואומרת ליעקב בנה הקטן שיביא הוא מטעמים כדי שאביו יברך אותו, כלומר היא רוצה לגלות את עומק נקודת הצירוף שהאכילה שבפה והדיבור שבפה יצטרפו אצל יעקב אבינו, והם לא יהיו נחלקים.

כמובן יצחק רצה לברך את עשיו, כלומר להאיר לו מכח הדיבור ברכה גם למקום האכילה, זהו "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי בעבור תברכך נפשי בטרם אמות", כדי שיהיה כח של דיבור שיתגלה בכח של האכילה, אבל רבקה באה לצרף אצל יעקב שעצמותו והווייתו הוא כח של "הקול קול יעקב", שהוא זה שיצרף את האכילה לנקודת הדיבור.

ופשוט וברור הדבר - הרי מעיקרא קונה יעקב מעשיו את הבכורה מכח נזיד עדשים' הוא נותן לו את האכילה דקלקול לחלקו, וכאשר מגיעים לאחר מכן הברכות [ברכה - בכורה כידוע אותיות השוות אהדדי], יעקב לוקח את חלק האכילה דתיקון ומביא מטעמים ליצחק' היפך האכילה דקלקול שביום מיתנו של אברהם נותן יעקב לעשיו את האכילה דקלקול, ב"טרם אמות" של יצחק הוא לוקח את חלק האכילה דתיקון ומחזיר אותו בחזרה לחלקו באופן דתיקון.

אם הדבר הזה היה נעשה באופן השלם' לא באופן של "בא אחיך במרמה ויקח ברכתך", שעל זה אומרים חז"ל כמו שהוזכר, שנענש יעקב אבינו בלשון של 'איפה' שנאמר אצל יוסף כנגד ה'איפה' שאצל יצחק' היה מתגלה האופן של האכילה שמצטרפת למציאות הדיבור שיהא באופן השלם של הדבר, ואז ה'איפה' היה תיקון שלם של האכילה.

אבל כאשר זה נעשה מצד נקודת הקלקול' להבין ברור - זה לא רק כפשוטו, שהקלקול התגלה ב"איפה הם רועים" ששם זה התקלקל אצל יעקב אבינו בזרעו, אלא נתקלקל שיעור ה'איפה' בבחינת 'עשירית האיפה' שבו עתיד לירד המן, זה השורש של הדבר שמתגלה בזרעו של יעקב שאכילת המן איננה שלימה, השיעור של 'עשירית האיפה' אין לו אופן של תיקון שלם.

התנגדות עשיו ליעקב שמקביל להתנגדות דתן ואבירם למשה רבינו

שורש הדבר נעשה מכח כך, שכבר מעיקרא אצל יצחק ויעקב, נאמר שם 'איפה', ואמנם שם זה לא מלשון של שיעור אלא מלשון של אי-פה, כלומר - היכן הדבר, אבל נעשה בו אופן שאינו שלם,

מכח כך האכילה של יצחק אבינו אינה שלימה, ולכן הברכה שמתגלה מכח כך שהוא מברך את יעקב אבינו איננה שלימה' כח הצירוף של הדיבור והאכילה הוא באופן שהצירוף אינו שלם, מכח כך, בהתפשטות של הדבר, כשזה יורד למדרגת זרעו של יצחק במדרגת מתן תורה באכילת המן כפי שחודד' זה השורש של מציאות דתן ואבירם' "כל ניצים ונצבים אינם אלא דתן ואבירם". וההקבלה הרי ברורה' איפה השורש שיש "ניצים" ו"נצבים" למשה רבינו? - כידוע, משה ויעקב במידת מה הם שווים אהדדי, 'יעקב מלבר ומשה מלגאו' - "יעקב איש תם יושב אהלים" מידתו אמת, וזה מידתו של משה רבינו אמת, רק שזה בחיצוניות וזה בפנימיות, כמו שמסדרים חז"ל כידוע. כנגד יעקב עמד עשיו.

כנגד משה עמדו דתן ואבירם 'ניצים' ו'נצבים', אבל זהו היינו - הך זה אותם שני כוחות. עשיו שהוא מי שהתנגד כנגד יעקב אבינו, שהוא מקלקל את ה'איפה' שבדבר, הוא אותו כח של דתן ואבירם שמקלקלים את השיעור של עשירית האיפה שבמן, דתן ואבירם כנגד משה' מקבילים אחד לשני.

והדוגמא הבהירה לכך, שהרי יעקב אבינו ברח מכחו של עשיו - ומשם הוא מצא את זיווגו, ומשה בורח מכח דתן ואבירם למדין ומכח כך הוא מוצא את זיווגו, והיינו שעשיו ודתן ואבירם מקבילים אהדדי, [- אפשר להרחיב את הנקודה בהקבלות אהדדי, רק נקטנו דוגמא אחת בהירה מאד].

אבל מ"מ א"כ, אותו חסרון שחל מכח כך אצל יעקב אבינו, אותו חסרון חל במציאות ה'איפה' ג"כ 'בהתפשטותה' שהיא איננה מתגלה בצד השלם.

ובעומק של הדברים מה שחודד קודם לכן' ה"בת" וה"איפה" מידה אחת להם' שרוש הדבר מתחיל ב"בת היתה לו לאברהם ו'בכל' שמה", כמו שדורשת הגמ' בסוף פ"ק דב"ב, ולחד מ"ד לא היתה לו בת, כלומר מציאות הדבר שכל ההשגה שלנו היא בבחינה של איפה, ויש לנו רק את 'עשירית האיפה', שזה הצד התחתון ששייך ל'בת' זה מצד "בת היתה לו לאברהם ו'בכל' שמה".

הגילוי השלם - ה'אחד' שכולל את העשרה

אבל מצד הגילוי השלם, כאשר זה יעלה מתתא לעילא כפי שהזכר' זה לא יהיה דין של 'עשירית האיפה' מדין אחד חלקי עשר של איפה, אלא זה יהיה כללות כל מציאות העשרה במציאות ה'אחד' זה ה'אחת דיבר אלקים' שמתגלה במדרגה העליונה של מדרגת הדיבור.

ובלשון אחרת והיינו הך, הזכרנו שיש כח של דיבור וכח של אכילה' מדין הדיבור השורש הוא ה'אחד' שכולל את העשרה, ומדין האכילה שיורדת מלעילא לתתא - מתגלה ה'בת' - שהיא 'איפה' שזה אחד חלקי עשר - 'עשירית האיפה', ולכן יש מנחות דתיקון ויש מנחות דקלקול - מנחת סוטה זה 'עשירית האיפה' זה עומק נקודת הקלקול.

אבל כאשר יצטרף מדרגת האכילה למדרגת הדיבור לעילא' לא יתגלה הצד התחתון של "בת היתה לו לאברהם ו'בכל' שמה" לא יתגלה הצד של העישור נכסים' של 'עשירית האיפה' מהצד התחתון, אלא יתגלה השורש של ה"אחד חלקי עשר" מהצד העליון' שהוא כולל את כל העשרה בקרב' זה השיעור של מדרגת העליה שבמדרגת ה'איפה'.

ומצד ההבחנה הזו, יש באיפה את האותיות איה' "איה מקום כבודו להעריצו", זה המקום הנעלם, המקום הנסתר, זהו איפה - איה פ' איה פה' איפה הוא הפתח' הכל סתום, נעלם, זה "מאמר אחד" שכולו מציאות של 'סתימו', דיבור אחד בבחינת "אחת דיבר אלקים", זה הצד העליון של מציאות האיפה שחל בעומק נקודת התיקון.

ההארה הזו, היה לו השרשה בתחילת מדרגת מתן תורה, אבל היא ירדה כמו שנתבאר' כל סדר הדברים שנתבאר בקצרה - חלקי הירידה.

אבל כאשר יחזור ויתקן בחזרה שלימות נקודת ההארה, יחזור הכל למדרגת ה'אחד' שם כבר בעומק' עד כמה שזה 'אחד' א"כ לא שייך מציאות של "שיעורים הלכה למשה מסיני" כל שיעור זה מלשון של עשר כמו שנתבאר, אבל כאשר זה לא 'יהיה מדין' עשר' שזה לא יהיה מדין 'עישור נכסים' ומדין 'עשירית האיפה', אלא זה יעלה ל'אחד' שכולל את כל מציאות העשר' שם זה למעלה מה"הלכה למשה מסיני" של מציאות השיעורים, זה שלימות התיקון של מדרגת האיפה.

כל איפה, יש בה עדיין אופן של 'חרון אף', שנצרך בו התיקון, אבל כאשר הוא יושלם בשלימותו, זהו ההגדרה שיתגלה פנימיות התורה' מה שהתגלה במן ש"לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן", זה מכח ה'שיעור' וה'קיצבא' שבתורה, אבל כשיאיר האור השלם הפנימי שבתורה של "ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים" - שאין שיעור לדבר' א"כ אין את שורש ה'שיעורין הלכה למשה מסיני' אין את שורש השיעורים שהוא ירדת המן בבחינת האיפה.

זה עומק הגילוי של מציאותו יתברך שמו, אתה הוא א-ל חי וקיים לעולם לנצח נצחים, מציאות שאין לה סוף.

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקובץ שאלות ותשובות
לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי
והשו"ת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה
למספר הפקס
03-548-0529

לכירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה"
ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588

פקס 03-548-05294

ת.ד. 16452 ירושלים 9116302

bilvavi231@gmail.com

שיעורי מורינו הרב שליט"א
מופיעים ב"קול הלשון"
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231